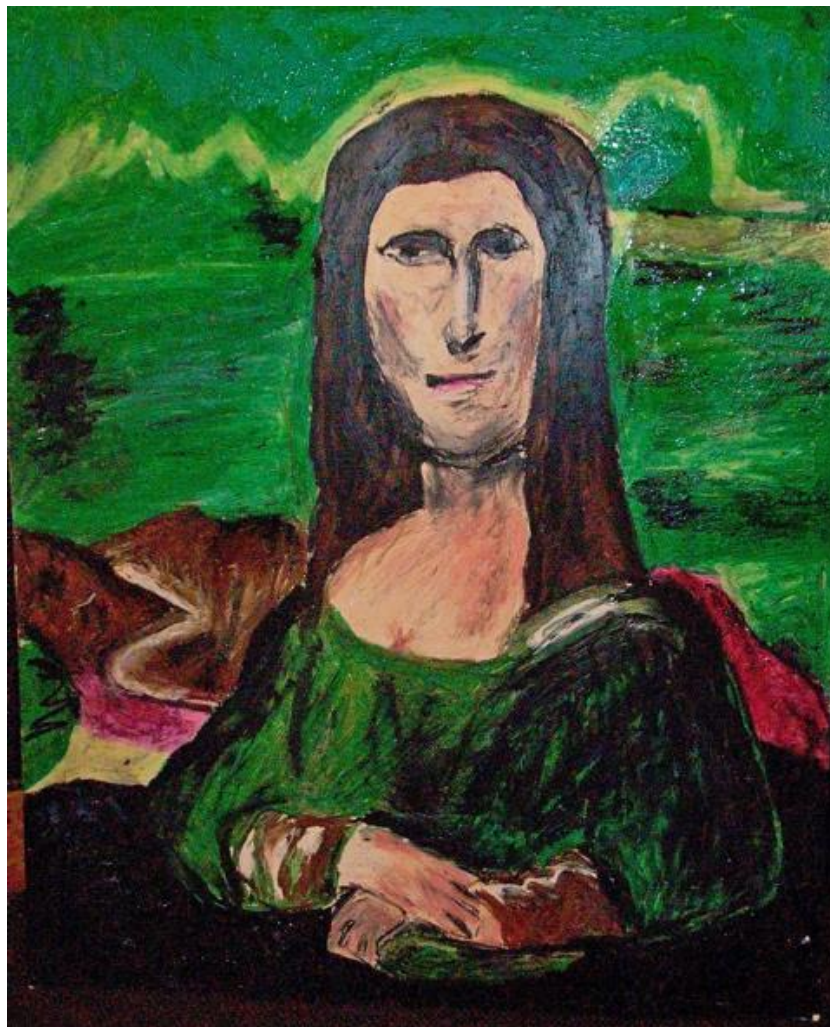

OBRAZOVÁ REPREZENTACE A STANDARD SPRÁVNOSTI

MALBA | Náhodná konfigurace vizuálních prvků

MALBA | Asociace, selhání reprezentace

Fotografie | Sporné případy reprezentace

1 | Při pádu fotoaparátu dojde k osvitě čidla kamery. Vzniklý snímek je dokonalým zachycením scény na ulici.

2 | Opice turistovi zcizí kameru a neopatrnou manipulací vytvoří snímek jeho překvapeného obličeje.

VIZUÁLNÍ ZKUŠENOST (OBRAZU)

- podmíněna kauzální relací mezi pozorovatelem a pozorovaným
- závislá na 1 | vlastnostech pozorované situace a 2 | přesvědčení či kondici pozorovatele
- PŘÍMÉ VIDĚNÍ (přímá souvislost mezi viděným a zakoušeným)
- NEPŘÍMÉ VIDĚNÍ (vizuální zkušenost zprostředkovaná – zrcadlení, odraz ad.)
- HALUCINATORNÍ VIDĚNÍ (tzv. pravdivá halucinace) – vizuální zkušenost nevyplývá z vlastností pozorovaného, ačkoli na nich závisí

STANDARD SPRÁVNOSTI DLE TYPU TEORIE DEPIKCE

Depikce podmíněna:

1| zkušeností (Richard Wollheim, Robert Hopkins)

2| kognitivní aktivitou (Dominic Lopes)

3| podobností

4| konvencí (Nelson Goodman)

5| iluzí či imaginativní aktivitou (Ernst Gombrich, Kendall Walton)

ad.

Ad 1 | Richard Wollheim

(Wollheim, Richard. On Pictorial Representation. *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 1998/ 56, s. 217-226)

Vizuální zkušenost obrazu je charakteristická paralelním vědomím média a subjektu obrazu: „*Jsem si vizuálně vědom povrchu, na nějž se dívám, a rozeznávám cosi vystupující z či (v některých případech) zpoza čehosi jiného.*“

Nutnou, nikoli postačující podmínkou depikce je tzv. *vidění-v* (seeing-in): Obraz může být totiž interpretován asociativně a také náhodné konfigurace vizuálních prvků mohou dát podnět procesu vidění-v.

Standard správnosti: **AUTORSKÁ INTENCE**

Ad 2 | Dominic Lopes

(Understanding Pictures. Oxford : Oxford University Press, 1996)

„Divák porozumí obrazu (...) pouze tehdy, pokud je jeho pokus identifikovat jeho zdroj dobře podložen – jestliže je to, co identifikuje jako jeho zdroj skutečně jeho zdrojem.“

Podmínění depikce kognitivní aktivitou (nutná, nikoli postačující podmínka):

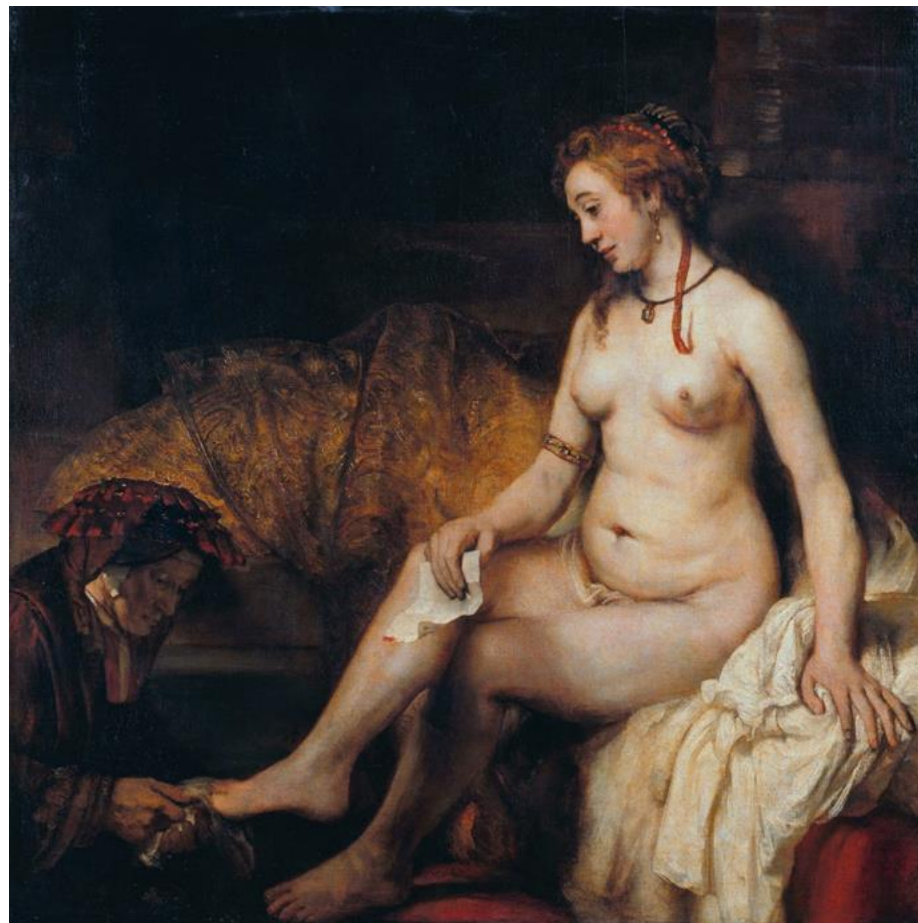
- vizuální zkušenost obrazu závisí na schopnosti jeho předmětu (jeho pozorovatelných vlastností) být jako takový rozpoznán – autor prokazuje svou znalost a schopnost aplikace definičních vlastností předmětu;
- způsob divákovy reakce je integrální součástí depikce.

Standard správnosti: **ZDROJ INFORMACE ZTĚLESNĚNÝ OBRAZEM**

(v případě fiktivní postavy – Babička – se obraz opírá o dvojí, obrazotvornost – *make-believe*, a reálný zdroj informace, tj. text, tradice apod.)

MALBA | INTENCIONÁLNÍ PODMÍNĚNÍ

(Rembrandt van Rijn, *Betsabé s listem krále Davida*, 1654, olej na plátně)

FOTOGRAFIE | KAUZÁLNÍ PODMÍNĚNÍ

(Julia Margaret Cameron, *Ofélie*, 1874, uhlotisk)

ROBERT HOPKINS

(Picture, Image and Experience: A Philosophical Inquiry. Cambridge : Cambridge University Press, 1998, s. 84):

Fotografie „reprezentují pouze ty prvky, s nimiž jsou v kauzálním vztahu vhodným způsobem.“

RICHARD WOLLHEIM

(Seeing-as, Seeing-in, and Pictorial Representation. In.: Art and its Object. Cambridge : Cambridge University Press, 1980, s. 208):

To „koho či co na fotografii správně vidíme je ve většině záležitostí toho, kdo či co bylo správným způsobem účastno kauzálních procesů realizovaných prostřednictvím kamery.“

JONATHAN FRIDAY

(Digital Imaging, Photographic Representation and Aesthetics. *Ends and Means 1*, 1997):

„fotografie zaujímají ke svému předmětu kauzální poměr, což znamená, že to, co reprezentují a jak se to jeví, je téměř zcela určeno kauzálním procesem.“

DON CAVEDON-TAYLOR

(In Defence of Fictional Incompetence. *Ratio*, 2010/ 23, s. 142):

Mimo fiktivních do domény technického zobrazení nenáleží ani ty prvky, s nimiž fotografie *„není schopna správného kauzálního spojení. (...) kde ‚správná‘ kauzální relace typicky zahrnuje reflexi světelných paprsků odrážejících se od povrchu předmětu na čočku kamery.“*

Ad 1 | Robert Hopkins

(*Picture, Image and Experience: A Philosophical Inquiry*. Cambridge : Cambridge University Press, 1998, s. 84)

Piktorální zkušenost je *zkušeností podobnosti* (experienced resemblance).

Dle charakteristiky fotografického aparátu, „*nové ... metody vytváření spontánních reprodukcí všech obrazů nacházejících se v ohnisku camery obscury;*“ je standardem správnosti **INTENCE AUTORA APARÁTU**.

- ke srovnání: Vilém Flusser, *Za filosofií fotografie*

Netvrdí Hopkins totéž, co Lopes: tj. standardem správnosti fotografie je její referent?

NÁMITKY | OBRAZ JE KOMUNIKAČNÍM NÁSTROJEM

Ad 1 | Autorská intence:

- identifikace záměru podmíněna vnímáním
- nebezpečí „intencionálního omylu“
- vlastnosti technického aparátu („Dürerova moucha“)

Ad 1 | Intence aparátu:

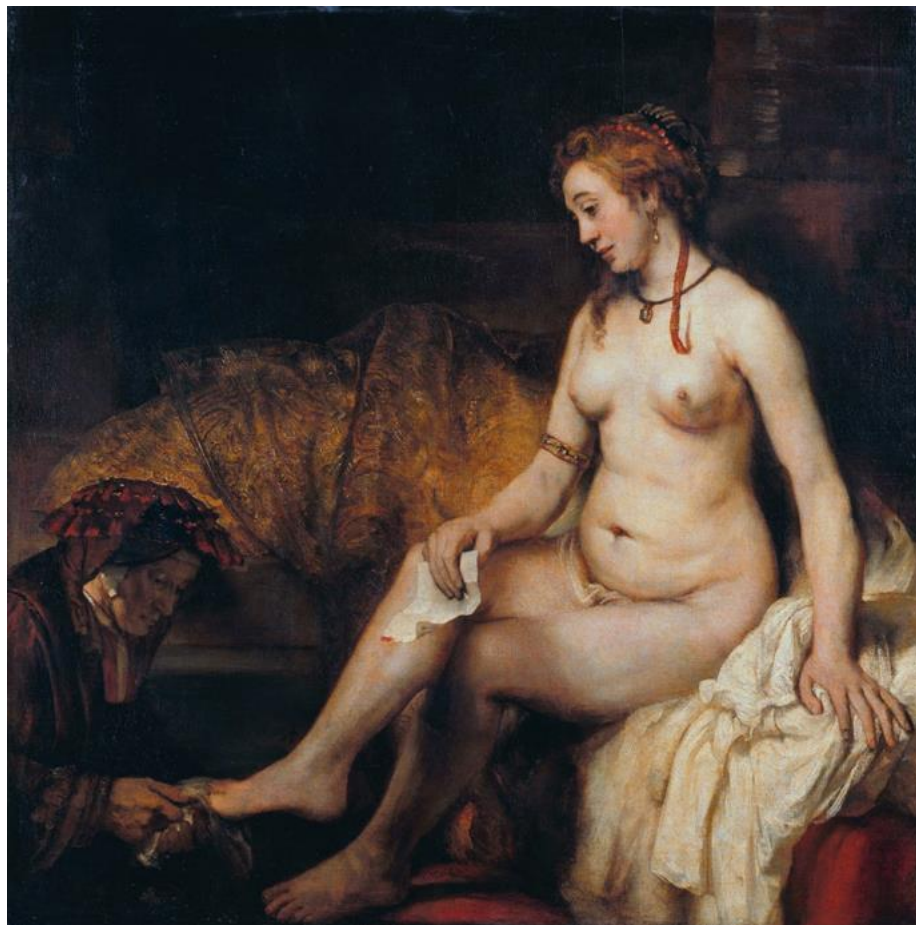
- přílišná obecnost

Ad 2 | Zdroj informace:

- problém autorské intence (spolehlivost)
- problém „modelu“

MALBA | INTENCIONÁLNÍ PODMÍNĚNÍ

(Rembrandt van Rijn, *Betsabé s listem krále Davida*, 1654, olej na plátně)

FOTOGRAFIE | KAUZÁLNÍ PODMÍNĚNÍ

(Julia Margaret Cameron, *Ofélie*, 1874, uhlotisk)

Fotografie | Rudolph Arnheim

(On the Nature of Photography. *Critical Inquiry*, 1974/ 1, s. 149-161)

Fotografie je *věrnou kopií objektu (manifest autentické reality)* - vlastní fotografický proces se ve snímku projevuje přiřazením specifických vizuálních vlastností (*visual peculiarities*): Obraz je nadán formou na sekundární úrovni, tj. úrovni snímku.

- Formální vlastnosti snímku jsou rétorickým prostředkem.
- Vizuální percepce „*organizuje a strukturuje tvary nabízené optickou projekcí oku,*“ přičemž „*ve fotografii jsou tvary selektovány, částečně přetvořeny a revidovány tvůrcem obrazu a jeho opticko-chemickým vybavením.*“

Ad 1 | Gregory Currie

(Pictures of King Arthur. Photography and the Power of Narrative. In.: Walden, Scott. *Photography and Philosophy. Essays on the Pencil of Nature*. Oxford, 2010, s. 265-283)

1 | reprezentace dle původu (*representation-by-origin*)

- Emily Peacock *jako* Ofélie

2 | reprezentaci dle užití (*representation-by-use*)

- Ofélie *podle modelu* Emily Peacock

Standard správnosti: Dvoustupňová strategie **ZDROJ INFORMACE – AUTORSKÁ INTENCE**

Ad 1 | Joel Snyder a Neil Walsh

(Photography, Vision, and Representation. *Critical Inquiry*, 197/ 2: 1, s. 143-169)

Hodnocení fotografie na základě její povahy a procesu vzniku je **omyl**:

1| vizuální model – předpokládaná zaměnitelnost technického aparátu a lidského oka

2| mechanický model - mechanická povaha procesu vzniku fotografie, která je chápána jako přímý index referentu

3| **závěr**: Jejich předpokládaná souvislost vede ke směřování principů techniky (přírodních zákonů) a obrazového významu (sdělení fotografie)

objekt obrazu = referent

subjekt obrazu = obrazový význam